

A REFORMKOR

BEVEZETÉS

(a Reformkor általános jellemzői)

Kezdet:

1825: az első olyan országgyűlés kezdete. Ahol komolyan felmerül a reformok szükségessége

1830: Széchenyi Hitel című munkájának megjelenése

Vége: 1848 (a forradalom kezdete)

Reform fogalma: mélyreható, gyökeres változás/változtatás

Cél: „Céljaink valának haza és haladás.” (Kölcsey) minden területre kiterjedő átalakítás kell Magyar-on

Feladatok:

- érdekegyesítés: nemesség mellé fel kell sorakoztatni a jobbágyokat
ezt úgy lehet elérni, hogy a jobbágyokat jogokhoz és tulajdonhoz juttatják
- jobbágyfelszabadítás: örökváltságot kell biztosítani a jobbágyoknak (megválthatják a szolgáltatásaikat a nemesektől, így megszűnnek a kötöttségei és megkaphatja az általa használt telket); az örökváltságot lehet önkéntes és kötelező
  - önkéntes: a jobbágy és a nemes megegyezésével
  - kötelező: a felszabadítás kötelező, az állam kárpótolja a nemeseket
- nemesi előjogok és kötöttségek megszüntetése:
adómentességet el kell törölni (közteherviselés)
nem nemesek is viselhessenek hivatalt
- magyar nyelv használatának kiterjesztése
- gazdaságfejlesztés

SZÉCHENYI ISTVÁN

I. Fiatalkora: 1791-ben született

Bécsben katolikus, udvarhú neveltetést kapott

Sokat utazott: a MINTA ANGLIA

- Anglia: megismeri az ipari forradalom vívmányait; ezt tartja Magyaro. számára célnak
- Franciao.: forradalom eszméit megismeri (a forradalmi átalakulást nem tartja jónak)
- Német területek: széttagolt, nem egységes irányítás alatt lévő területeket ismer meg
- Török Birodalom: keleti despotizmus maradványait látja

II. Politikai nézetei:

1830: Hitel megjelenése

1833: Stádium megjelenése (12 pontban foglalja össze nézeteit) LÁSD FORRÁS!

- 1.: *Hitel:* a gazdaság fejlesztéséhez hitelre van szükség, de a nemesek nem vehetnek fel hitelt
Oka: magyar törvények szerint a birtokot a nemes csak a családon belül örökítheti, és a család kihalása esetén az a királyra száll, ráadásul nem nemes nem birtokolhat földet
Ezért el kell törölni az ezeket kimondó törvényeket. (2., 3., és 4. pont)
- 2.: *Ösiség eltörlése* (birtokot csak a családon belül lehet örökíteni)
- 3.: *Háramlási jog eltörlése:* család kihalása esetén a birtok az uralkodóra száll
- 4.: *birtokbírhatóság joga:* nemtelen is lehessen földtulajdonos
- 5.: *törvény előtti egyenlőség*
- 6.: *törvényes pártvéd:* mindenkinek lehessen ügyvédje a per során
- 7.: nemes is viselje a *közterheket*, fizessenek adót
- 8.: *közlekedés* fejlesztése (vizek elrendezése, utak építése)
- 9.: *iparfejlesztéshez* el kell törölni a céheket, monopóliumokat
- 10.: 1835-től ki kell terjeszteni jobban a *magyar nyelv* használatát
- 11.: *Helytartótanács* szerepét kell növelni Magyaro. irányításában
- 12.: *nyilvánosság*

III. Gyakorlati tevékenysége:

1. 1825-27. évi ogy-en (ogy=országgyűlés) birtokainak egyéves jövedelmét felajánlja, amit többen követnek → az MTA alapját jelenti
2. Közlekedésfejlesztés:
  - a. *Lánchíd* építése (+ folytatása az Alagút): első állandó híd a Duna Magyarországi szakaszán; a nemeseknek is ki kell fizetni átkeléskor a hídpénzt
  - b. *Folyószabályozás:*
    - Vaskapu szabályozása (Vaskapu: ahol a Duna kilép a Kárpát-medencéből)
    - Tisza szabályozása: Vásárhelyi Pál tervei alapján a XIX. sz. közepétől valósítják meg
  - c. *Gőzhajózás elindítása* a Dunán és a Balatonon
3. Iparfejlesztés:
  - a. Hajógyár alapítása Óbudán
  - b. Textilipar fejlesztését támogatja: selyemhernyó-tenyésztés
4. Közélet fellendítése:
  - a. Lóverseny
  - b. Kaszinó Pozsonyban és Pesten

REFORMKORI ORSZÁGGYŰLÉSEK

Az országgyűlések (ogy.) működése: LÁSD FORRÁS!

A vármegyék: a vármegye élén a király által kinevezett főispán áll.

Közgyűlés:

- megválasztják az alispánt, szolgabíró, esküdteket, jegyzőt
- megválasztják az ogy-i követeket, és elfogadják a követutasításokat

Király:

- összehívja és berekeszti a rendi gyűlést
- szentesíti vagy visszautasítja a törvényeket

Törvény születése:

- király leiratban tesz törvényjavaslatot
- az alsó –és a felsőtábla külön ülésen megvitatja a leiratot, és egymásnak üzennek a döntésükről
- az ogy. két táblája közös döntését feliratban közli az uralkodóval, aki ezután elfogadja vagy visszautasítja a javaslatot

1825-27. évi ogy.: Széchenyi felajánlása (MTA)

1829-30. évi ogy.: magyar nyelv használata bővül

Utána: 1831-ben a Felvidéken koleralázadás tör ki

Oka: a felvidéki parasztok nyáron az Alföldön dolgoznak, de a kolerajárvány miatt nem engedik őket el, azért fellázadnak. Fegyveres csapatokat kell küldeni a leverésükre.

Következménye: a nemesség felismeri, hogy az érdekegyeztetés és a jobbágyok helyzetének megoldása nélkül nem lehet a reformokat végrehajtani

1832-36. évi ogy.: (1835-től V. Ferdinánd az uralkodó)

- Önkéntes örökváltság:
Az alsótábla elfogadja az *önkéntes örökváltságot* (a nemes és a jobbágy megegyeznek abban, hogy milyen költségeket kell kifizetnie a jobbágnak, hogy megszűnjenek a kötöttségei a földesura felé)
Az *uralkodó nem írja alá* a törvényt, és Bécsből nyomást gyakorolnak a megyékre. A megyék egy részéből *megváltoztatják a követutasításokat*, így már biztosan nem mehet át a javaslat az alsótáblán sem. (A követutasítás megváltoztatása miatt lemond Kölcsey.)
- Nyilvánosság:
Az ogy-ek eseményeiről az *Országgyűlési Tudósításokban* írnak. Ennek szerkesztői posztját Kossuth kapja meg. Az újságot kézzel írott magánlevél formájában terjesztik, és ebben sokat segítenek a joggyakornokok (juratusok), akiknek kötelező részt venni az ogy-en. Egyre többen ismerik meg az ogy-en elhangzó vitákat és azok politikai tartalmát.

- **Perek:**
Bécsből az ellenzéket úgy próbálják meg leszerelni, hogy perbe fogják az ellenzéki vezetőket (Wesselényi Miklós, Lovassy László, Kossuth Lajos börtönbe kerülnek).
- **Eredmények:**
  1. *törvények nyelve a magyar* (tehát tovább bővül a magyar nyelv használata)
  2. *nemesek teljes adómentessége megszűnik*, mert három esetben kell fizetniük:
    - hídpénz a Lánchídon
    - egy. költségei
    - legszegényebb (armális) nemesek adómentessége megszűnik

1839-40. évi egy.:

- Az elítélt vezetőket szabadon bocsátják (Wesselényi megvakult a börtönben, ezért nem tért vissza a politikai életbe)
- Előrelépés a magyar nyelv használatában (megyék nyelve magyar)
- Elfogadják az önkéntes örökváltságot: csak a jobbágyok 1%-a tud élni vele a nagy költségek miatt

1843-44. évi egy.:

- Magyarországon a magyar az államnyelv (1844. évi II. tc.=törvénycikk)

POLITIKAI IRÁNYZATOK A REFORMKORBAN

I. Liberálisok: (Wesselényi Miklós, Kossuth Lajos, Lovassy László, Deák Ferenc)

Wesselényi Miklós: kezdetben a liberálisok vezetője

1833: Balítéletekről c. munkája megjelenik, ebben foglalja össze a nézeteit (érdekegyesítés)

Kossuth Lajos: liberálisok vezető személyisége Wesselényi visszavonulása után

- 1802-ben született Monokon kisnemesi családban, apja ügyvéd volt
- 1832: az egy-en egy távollévő főrend képviselőjeként vesz részt, megkapja az Országgyűlési Tudósítások szerkesztőségét. Ez nagyon népszerű lesz a reformokat támogató nézetei miatt.
Az egy után a Törvényhatósági Tudósításokat szerkeszti (ez a megyei életet bemutató lap volt)
- 1837-1840: börtönben van (lásd egy-i perek 1832-36. évi egy-en)
- Szabadulása után Bécsből szemmel akarják tartani, ezért Landerer Lajos felajánlja neki a Pesti Hírlap szerkesztését:
  - Ez már nyomtatott újság, és egyre nagyobb példányszámban jelenik meg
  - Röviden, közérthetően és rendszerbe foglalva írja le benne a reformerek nézeteit
- Politikai nézetei:
  - Érdekegyesítés, jogok kiterjesztése
  - Kötelező örökváltság: jobbágyoknak kötelező megváltania magát, ehhez állami kárpótlás kapcsolódik. (Állam kárpótolja a nemeseket.) Pénzt a közteherviselés (mindenki fizet adót) biztosít hozzá.

Széchenyi és Kossuth vitája: (Széchenyi szigetelődik el, Kossuthot támogatják a reformerek)

Széchenyi a Kelet népe című munkájában bírálja Kossuthot. Szerinte radikális politikájával veszélyezteti a békés reformokat, ami hosszabb távon forradalomhoz is vezethet.

SZÉCHENYI ÉS KOSSUTH POLITIKAI NÉZETEINEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA	
Széchenyi István	Kossuth Lajos
Higgadtan érvel, a meggyőzést tartja fontosnak	Érvelésével az érzelmekre hat elsősorban
Lassan, fokozatosan, az udvarral egyetértésben kell a reformokat végrehajtani	Minél gyorsabban kell a reformokat végrehajtani, ki kell kényszeríteni őket az udvartól
Habsburgokkal szemben a maximális igényünk a mérsékelt autonómia (önállóság) lehet	Habsburgoknál el kell érni a nagyobb fokú önrendelkezést
Reformok vezetői: az arisztokrácia elkötelezett tagjai	Reformok vezetői: a nemesség, és az értelmiség; az arisztokraták nemzetietlenek

II. Konzervatívok: (Desseffy Aurél a vezetőjük)

A politikai csoportosulás 1839-40-ben alakul meg, magukat „fontolva haladóknak” nevezik.

Nézeteik:

- Óvatos reformokat akarnak
- Vezető csoport az arisztokrácia

Támogatják a magyar nyelv ügyét és a közlekedésfejlesztést is.

III. Centralisták: (Eötvös József, Trefort Ágoston)

A megyei hatalmat akarják csökkenteni, népképviselői egy-t kell létrehozni. Nincs sok támogatójuk.

NEMZETI ESZME KIALAKULÁSA

Magyarországi nemzetiségek körében gyorsan terjed a nemzeti eszme (nacionalizmushoz kapcsolódik).

Vezetők: horvátoknál a nemesség, a többinél a papok

Fellépnek az 1844. évi II. tc. ellen (magyar az államnyelv Magyaror-on)

Magyar reformerek:

Politikai nemzetet fogalmazzák meg: történelmi, jogi szempontból a nemzet határa az államhatárral esik egybe. Nem veszi figyelembe a nemzetiségek sok követelését.

Magyarosítási törekvés: szorgalmazzák az iskolákban és az egyházi szertartásokon a magyar nyelv használatát

Probléma:

- Nem ismerik fel, hogy ezzel a nemzetiségeket a magyarok ellen fordítják
- Az osztrákok támaszt találnak a nemzetiségekben a magyarokkal szemben

REFORMKORI MŰVELŐDÉS ÉS KULTÚRA

I. Nemzeti tudat kialakítása: a szerzők számára fontos feladat

Ehhez szükség van:

1. magyar nyelv fejlesztésére
2. irodalom, képzőművészetek, tudomány fejlesztésére
3. oktatás fejlesztésére

II. Stílusirányzatok:

1. Klasszicizmus: építészetben; klasszikus görög építészet elemeit veszik át
  - a. Megrendelők: korábban csak az egyház és a főurak voltak, most egyre többször jelennek meg a polgárok, megyék, középnemesek (gazdasági fellendülés miatt nekik is van elég jövedelmük)
  - b. Épületek:
    - *Egyházi:* debreceni Nagytemplom, egri és esztergomi székesegyház
    - *Főúri:* József nádor alcsúti kastélya
    - *Városi építészet:* József nádor vezetésével Pesten egységes klasszicista városképet alakítanak ki a Duna-parton és a Nemzeti Múzeum környékén. Pl. középület a pesti Városháza
    - *Kultúra:* Magyar Nemzeti Múzeum, pesti Nemzeti Színház, MTA épülete
  - c. Építészek: Pollack Mihály, Hild József, Hild János
2. Romantika: irodalomban, képzőművészetekben, zenében

Céljuk a nemzeti múlt felkutatása és a nemzeti eszme népszerűsítése.

Irodalomban: Kazinczy, Berzsenyi, Petőfi, Arany, Kölcsey, Vörösmarty, Katona

Festészet: Barabás Miklós Tibor

Zene: Erkel, Liszt, Egressy